

законодавству про природні монополії. Тому окрім законодавчого органу – Верховна Рада України, такою компетенцією не може бути наділений будь-який інший державний орган, а відповідний перелік підлягає визначенню в законі.

Для вирішення вказаної проблеми пропонуємо два шляхи:

1. Викласти відповідний абзац частини 1 статті 5 Закону про природні монополії в новій редакції та конкретизувати перелік спеціалізованих послуг транспортних терміналів, портів, аеропортів.

2. Внести зміни до вказаної норми та позбавити Кабмін повноважень визначати перелік спеціалізованих послуг транспортних терміналів, портів, аеропортів, а вказаний перелік визначити в спеціальному законодавстві.

Сівер А. С.

Одеський державний університет внутрішніх справ, здобувач

МІГРАЦІЯ ЯК СУСПІЛЬНО-ПРАВОВЕ ЯВИЩЕ

Під поняття міграція вчені розуміють (від лат. *migratio*) переселення, просторове пересування, переміщення людей у просторі та часі. Суть міграції полягає у територіальному русі населення, на відміну від природного чи соціального. Тому визначення міграції, які характеризуються як широкі, де до цього явища крім територіальних відносять також різні форми соціальних переміщень, наприклад, освітні, міжгалузеві, професійні тощо, тобто будь-які переміщення, незалежно від місця у просторі, видаються неправомірними, оскільки в них не враховується сутнісна риса міграції.

Досить часто, під міграцією підрозумівають виключно територіальні переміщення населення. Але з таким визначенням можна посперечатися, тому що існує як широке, так і вузьке розуміння цього явища. Н. Ноздріна, пише «під міграцією розуміється будь-яка форма територіальної мобільності населення: щоденні пересування до місця роботи і назад, поїздки у торговельні, видовищні та інші заклади, сезонні міграції, пов'язані із зміною праці або відпочинком населення, і т. інші» (Н. Н. Ноздріна Применение методов системного анализа при изучении миграций населения. 1978, с.6) Прибічники широкого підходу вважають міграцією навіть переміщення у рамках одного й того самого населеного пункту (Колпаков В., Кузьменко О. Адміністративно-правовий механізм протидії нелегальній міграції, 2001, с.76). Проте найчастіше дослідники розглядають як міграцію лише ті територіальні переміщення людей, які пов'язані з перетином певних кордонів, адміністративних чи державних.

Трохи вузьке розуміння міграції наводиться у визначеннях, які включають переміщення, що відбуваються між окремими пунктами призводячи до постійної або тимчасової зміни місця проживання, регулярні (щоденні або щотижневі) двосторонні поїздки між місцем проживання та

праці чи навчання, а також епізодичні як ділові, так і рекреаційні поїздки (Заславская Т. И. Миграция сельского населения. 1970, с.11).

Найбільш вузьке розуміння міграції відображене у визначеннях, відповідно до яких під нею розуміють переселення, пов'язане з зміною місця проживання на відносно тривалий час. При чому зміна місця проживання в межах населеного пункту чи району виключається. «Під міграційними процесами, – пише українська дослідниця А.Ф. Загробська, - розуміємо .. переміщення населення, що супроводжуються зміною місця проживання і впливають на економічні, соціальні та демографічні характеристики районів виходу і входу» (Загробська, А. Ф. Організовані переселення в системі міграцій населення УРСР. 1970, с.12). Тобто міграцією вважається сукупність тільки тих видів переміщень у просторі, які призводять до зміни географічного розміщення населення, його густоти і заселеності територій.

Разом з тим деякі автори пропонують ще більше звузити це поняття, обмеживши його лише переселеннями, зумовленими зміною місця прикладання праці. Тобто вони виключають не лише сезонні поїздки на відпочинок, маятникові пересування з культурно-побутовими цілями, але й переселення пенсіонерів, дітей, різні види неекономічних міграцій, пов'язаних із війнами та політичною ситуацією. Таке звуження видається невмотивованим і замість того, щоб додати чіткості, може призвести до ще більшої плутанини, наприклад у визначенні такої категорії, як члени сім'ї особи, яка змінює місце прикладання своєї праці, що переїжджають разом із нею. Навряд чи варто виключати також переїзди, зумовлені політичними причинами, кількість яких та значення в сучасному світі постійно зростає.

Зовнішня або міжнародна (міждержавна) міграція здійснюється через державні кордони, тоді як внутрішня є переміщенням у межах однієї країни між її адміністративними одиницями, населеними пунктами. Деякі автори, зокрема А. Маріанський, виділяють міжконтинентальну міграцію (Маріанський А. С. Современные миграции населения.1970, с.12), що, однак, на нашу думку, виправдано лише для певного історичного періоду, наприклад, для кінця XIX – початку XX ст., коли міжконтинентальні міграції справді відрізнялися певними особливими рисами.

Відповідно для напрямку відносно окремої території сукупність зовнішніх переміщень населення поділяється на еміграцію, тобто вибуття, та імміграцію, або прибуття.

Так само, як і щодо загального визначення міграції, стосовно міжнародної міграції немає спільної думки. Коли ми використовуємо цей термін, – пише відомий англійський дослідник Д. Салт, – не одразу зрозуміло, що мається на увазі. Хоча традиційно міжнародна міграція означала переміщення з однієї країни до іншої з метою постійного проживання або тривалого перебування, нині під нею розуміють ширше поняття, яке включає різноманітні типи та форми переміщень населення, кожний з яких до

того ж здатен перетворюватися на інший. Таким чином, робить висновок Д. Салт, значення, яке ми вкладаємо у термін «міграція», залежить від випадкового вибору і має специфічний для певного періоду часу зміст

Дослідники єдині лише в тому, що обов'язковим атрибутом міжнародної міграції має бути перетин державного кордону. Це вкрай важливо у контексті адміністративним управління цим процесом. Встановлення правового режиму кордону та порядку його перетинання є неодмінною прерогативою держави, ознакою її суверенітету, посідає важливе місце в арсеналі впливу на характер, інтенсивність, спрямування переміщень населення між країнами, як адміністративно-правове явище.

Смичок Є.М.

*Національний університет «Юридична академія України
імені Ярослава Мудрого», здобувач кафедри фінансового права*

ЮРИДИЧНІ ПРЕЗУМПЦІЇ В ПОДАТКОВОМУ ПРАВІ ТА ЇХ ВИКОРИСТАННЯ В СПОРАХ З КОНТРОЛЮЮЧИМИ ОРГАНАМИ

В римському праві, зокрема римському цивільному процесі, часто зверталися до презумпцій, внаслідок недостатності представлених доказів. Розглядаючи презумпції в римському праві взагалі, їх можна поділити на певні групи: презумпції, що не допускають проти себе жодних доказів; презумпції, які найчастіше запроваджуються законом і вважаються презумпціями до того часу, поки проти них не будуть надані докази; звичайні умовиводи від певного факту до вірогідного наслідку (Салогубова Е. В. Римский гражданский процес. М.: Городец, 1997, с. 112 – 114). На сучасному етапі розвитку юридичної науки, в основу класифікації презумпцій може бути покладено наступні підстави. По-перше, це факт правового закріплення. За цим критерієм презумпції поділяються на правові та фактичні. По-друге, це можливість спростування презумпції. В залежності від такої можливості презумпції можна розділити на ті, які підлягають спростуванню, та спростування яких неможливе. По-третє, класифікація презумпцій залежить від їх ролі в правовому регулюванні. Визначення такої ролі, дозволяє поділити презумпції на матеріально – правові та процесуальні. По-четверте, сфера дії презумпції дозволяє виділити презумпції: загальноправові, міжгалузеві та галузеві (Щекин Д. М. Диссертация на соискание ученой степени кандидата юридических наук // Юридические презумпции в налоговом праве. Российская академия наук Институт государства и права, Москва, 2001 г.). Подальша класифікація презумпцій можлива і на підставі інших критеріїв.

Застосовуючи аналогію щодо інших галузей права, спостерігаємо наступне. Доведення позивачем фактичних обставин, на які він посилається, як на підставу своїх вимог та заперечень є загальноприйнятою процедурою в цивільному процесі, точно так же, як і доведення відповідачем